

В този урок ще научите:

1. какво означава показателното местоимение и кога го употребяваме;
2. какви форми имат показателните местоимения;
3. каква служба в изречението могат да изпълняват показателните местоимения.

1. какво означава показателното местоимение и кога го употребяваме;

- а. С показателните местоимения говорещият означава лица, предмети и признаци, които може да се видят, а често и да се посочат с ръка или поглед.

Например: Харесва ли ти тази чанта?

- б. Показателните местоимения в текста насочват към нещо, което вече е казано в текста или предстои да бъде казано.

Например: Този ли, той не е никакъв спортист!

- в. Показателните местоимения осигуряват смислова свързаност на текста. Те помагат да се свързват съседни изречения и съседни абзаци.

Например: Двамата приятели посетиха историческия музей.

Този музей се намира в град Пловдив.

Запомнете!

Показателните местоимения имат ясно значение само в конкретна ситуация или в конкретен текст. Извън тях изразите с показателни местоимения биха останали неясни.

Задачи:

Кои местоимения са показателни?

толкова те такива тях тези

На кой ред са написани само показателни местоимения?

- такава, това, тези
- наши, ви, свой
- мой, този, себе си
- техен, го, онези

Форми на показателните местоимения

	За лица и предмети		За признаци	За количество
	Близки	Отдалечени		
м. р.	<i>този (тоя)</i>	<i>онзи (оня)</i>	<i>такъв</i>	<i>толкова</i>
ж. р.	<i>тази (тая)</i>	<i>онази (оная)</i>	<i>такава</i>	
ср. р.	<i>това (туй)</i>	<i>онова (онуй)</i>	<i>такова</i>	
мн. ч.	<i>тези (тия)</i>	<i>онези (ония)</i>	<i>такива</i>	

Запомнете!

Този и тоя; тази и тая; тези и тия са равностойни по значение и могат да се употребяват във всяка ситуация.

Това и онова са книжовно правилни и са уместни във всяка речева ситуация.

Туй и онуй са разговорни и не трябва да се употребяват при официално общуване.

Служба на показателните местоимения в изречението

Подлог Например: <i>Онзи пресича неправилно.</i>
Допълнение Например: <i>Купих това, което ми препоръча продавачът.</i>
Съгласувано определение Например: <i>Такава гледка никъде няма!</i>
Местоимението за количество толкова може да бъде обстоятелствено пояснение или несъгласувано определение в изреченията. Например: <i>Толкова се зарадваха на срещата си! Толкова спомени ги свързваха още от детството им.</i>

Свържи правилно изреченията с вида на показателното местоименно наречие в тях.

Така не се пресича!

за начин

Там сме ходили през лятото.

за време

Тогава той се разплака.

за място

Образувай изречения, като използваш подходящи показателни местоимения.

го

плаши

мисъл

Тази

такъв

обичам

спадолед

Не

много

Толкова

ме

зарадва.

помогнаха

на бабата.

деца

Онези

Свържете така, че да се получи съответствие между местоимението в лявата колона и вида му, написан в дясната колона.

такъв

притежателно местоимение

толкова

показателно местоимение за количество

наши

показателно местоимение за признаци

себе си

възвратно лично местоимение

В кое изречение са употребени две показателни местоименни наречия за място?

- ☐ Те бързаха толкова много, за да се качат на самолета.
- ☐ Тогава още нямаше такива мощни компютри.
- ☐ И тук, в града, е хубаво, но там, в планината, е още по-хубаво.
- ☐ Децата в днешно време са виждали такива животни само на снимка.

В кои изречения е употребено показателно местоимение?

- ☐ Ние отиваме на училище, а вие?
- ☐ Тези деца помогнаха на възрастния човек.
- ☐ Момчетата харесват точно такива дрехи.
- ☐ Не съм предполагал, че е толкова добър в рисуването.

Кое местоимение НЕ е показателно?

- ☐ такава
- ☐ това
- ☐ толкова
- ☐ тях

На кой ред са написани само показателни местоимения?

- ☐ ти, мене, свой
- ☐ толкова, вас, ваши
- ☐ този, това, такива
- ☐ такъв, тези, свои